

ÎNCHEIERE

24 aprilie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Mariana Pitic
Iurie Bejenaru
Nicolae Craiu

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de către Vasilii Covrig, reprezentat de avocatul Sergiu Criclivîi,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de către Vasilii Covrig împotriva Anei Covrig, intervenient accesoriu Vasilii Chiriac cu privire la constatarea nulității absolute a actului juridic,

împotriva deciziei din 13 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de către Vasilii Covrig și a fost menținută hotărârea din 02 aprilie 2018 a Judecătoriei Hîncești, sediul Central,

c o n s t a t ă :

La data de 13 februarie 2018, Vasilii Covrig a depus cerere de chemare în judecată împotriva Anei Covrig, intervenient accesoriu Vasile Chiriac cu privire la constatarea nulității absolute a actului juridic.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că la 17 ianuarie 2008, între Covrig Ana în calitate de donator și Chiriac Vasile în calitate de donatar a fost încheiat contractul de donație a terenului pentru construcție cu suprafața de 0,2391 ha cu casa de locuit amplasată pe acest teren cu suprafața totală de 64,2 m.p. și suprafața de locuit de 43,6 m.p., cu dependențe: subsol, bucătărie, magazie, situate în s. Ciuciuleni, r-nul Hîncești. Contractul a fost autentificat de notarul Victor Bicec la 17 ianuarie 2008 și înregistrat cu nr.196.

A menționat că obiectul contractului de donație aparținea cu drept de proprietate în devălmășie soților Ana Covrig și Vasilii Covrig. Din acest motiv, la aceeași dată a fost perfectată declarația lui Vasilii Covrig, prin care acesta a dat acordul soției Covrig Ana de a dona bunurile.

A susținut reclamantul că declarația respectivă este lovită de nulitate absolută, iar pe cale de consecință este nul și contractul de donație, invocând în acest sens prevederile art. 19, art. 199 alin. (1) și alin. (2), art. 216 alin. (1), art. 217 alin. (1), art. 220 alin. (1) și art. 222 alin. (1) din Codul civil.

A afirmat reclamantul că, din anul 1980 și până la moment, se află la evidența medicului XXXXX cu diagnoza „XXXXX”. Primește permanent tratament de susținere. Pe parcursul anilor 1981-2009 a fost internat și a urmat regulat cure de tratament în IMSP XXXXX din mun. Chișinău.

Astfel, a declarat reclamantul că, la momentul semnării declarației notariale, prin care a dat acordul soției Covrig Ana de a dona bunurile, din cauza bolii XXXXX nu era apt de a dobândi prin fapta proprie și de a exercita drepturi civile, de a-și asuma personal obligații civile și de a le executa, adică a acționat fără capacitate de exercițiu.

A indicat reclamantul că faptul bolii XXXXX de care suferă era și este un fapt cunoscut în localitate, în special soției sale, cât și lui Vasile Chiriac, care locuiește în aceeași localitate și care, la încheierea contractului de donație și la semnarea declarației de dare a acordului la donație, au ascuns intenționat acest fapt la notar.

A subliniat că doar o persoană care acționează fără capacitate de exercițiu poate da acordul la donația unicei sale locuințe la vârsta de 66 ani, fiind pensionar, neavând copii sau alți urmași care să-l întrețină. Invocă reclamantul că gestul pârâtei de a dona casa de locuit ar fi de înțeles. Aceasta, probabil având o înțelegere separată cu Vasile Chiriac, a rămas să locuiască și în prezent locuiește în casa care a fost donată, iar el a fost dat afară din casă și este nevoit să locuiască într-un șopron avariat în condiții deplorabile. De asemenea, indică reclamantul că este de înțeles comportamentul pârâtei de a nu se adresa cu cerere de declarare a incapacității reclamantului până la 17 ianuarie 2008, data încheierii contractului de donație, deoarece încheierea de acte juridice privind bunurile imobile ale celui pus sub tutelă sau curatelă se admite numai cu permisiunea prealabilă a autorității tutelare și puțin probabil că autoritatea tutelară să fi dat acordul de a înstrăina prin donație unicul spațiu de locuit al reclamantului.

A mai invocat reclamantul că, la momentul semnării declarației notariale prin care a dat acordul la donarea bunurilor, a convenit cu Ana Covrig și Vasile Chiriac că acordul pentru donație va prezuma în schimb întreținerea sa materială, deoarece el suferă de o maladie gravă, astfel încât a perceput acest act juridic ca un contract de înstrăinare a bunului cu condiția întreținerii pe viață. Însă, în realitate donatarul nici până la momentul actual nu a preluat bunul donat, periodic, foarte rar procură în beneficiul reclamantului diverse mijloace materiale destinate uzului casnic, precum ar fi lemne pentru foc, cărbuni, însă nu-și îndeplinește obligațiunile de întreținere deplină de care ar avea nevoie un pensionar bolnav. Prin urmare, susține că de fapt contractul de donație este un act juridic fictiv.

A solicitat reclamantul constatarea nulității absolute a contractului de donație din 17 ianuarie 2008, încheiat între Covrig Ana și Chiriac Vasile, prin care a fost donat terenul pentru construcție cu suprafața de 0,2391 ha și casa de locuit amplasată pe acest teren, cu suprafața totală de 64,2 m.p. și suprafața de locuit de 43,6 m.p. cu dependențele: subsol, bucătărie, magazie, situate în s. Ciuciuleni, r-nul Hâncești, și repunerea părților în situația anterioară.

Prin hotărârea din 02 aprilie 2018 a Judecătoriei Hâncești, sediul Central, acțiunea depusă de Vasiliu Covrig a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin decizia din 13 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de către Vasiliu Covrig și a fost menținută hotărârea din 02 aprilie 2018 a Judecătoriei Hâncești, sediul Central.

În motivarea soluției, instanța de apel a reținut că reclamantul-apelant în temeiul art. 220 alin. (1) și art. 221 alin. (1) din Codul civil a solicitat constatarea nulității absolute a contractului de donație încheiat la 17 ianuarie 2008 între Ana Covrig și Vasile Chiriac, invocând drept temei faptul că contractul a fost încheiat fără consimțământul acestuia, deoarece începând cu anul 1980 se află la evidența medicului XXXXX cu diagnoza „XXXXX” și primește tratament de susținere, motiv din care era în imposibilitate de a conștientiza acțiunile sale.

Instanța de apel a reținut că nulitatea este sancțiunea care se aplică în cazul în care la încheierea actului juridic nu se respectă condițiile de valabilitate. Sub acest aspect, nulitatea este mijlocul prevăzut de lege pentru a asigura respectarea condițiilor de valabilitate a actului juridic. În măsura în care un act juridic nu respectă aceste condiții, el este lipsit de efectele sale prin intermediul nulității

La caz, instanța de apel a constatat că la data de 17 ianuarie 2008, Vasilii Covrig a semnat declarația, autentificată notarial, prin care și-a exprimat acordul ca soția sa, Ana Covrig, să doneze terenul pentru construcții cu suprafața de 0,2391 ha și casa de locuit, amplasate pe acest teren cu suprafața totală de 64,2 m.p. cu dependențe: subsol, bucătărie, magazie, situate în s. Ciuciuleni, r-nul Hîncești.

De asemenea, instanța de apel a reținut că potrivit raportului de expertiză nr.95 din 22 iunie 2017, întocmit de Centrul de Medicină Legală, la situația di 17 ianuarie 2008, Vasilii Covrig nu a manifestat XXXXX, avea capacitate de exercițiu, avea capacitatea păstrată de discernământ și după starea sa psihică înțelegea esența acțiunilor sale la acel moment și putea dirija cu acțiunile sale.

Astfel, instanța de apel a concluzionat că la momentul exprimării acordului cu privire la donația bunurilor, apelantul conștientiza consecințele acțiunilor sale, capacitatea de discernământ a acestuia nefiind afectată, consimțământul acestuia fiind valabil exprimat, nefiind afectat de careva vicii. Or, apelantul nu a prezentat probe pertinente și admisibile ce ar confirma că contractul de donație a fost încheiat fără intenția de a produce efecte juridice, fiind unul fictiv, simulat sau încheiat cu intenția de a ascunde alt act juridic.

La data de 18 februarie 2019, Vasilii Covrig, reprezentat de avocatul Sergiu Criclivâi, a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei din 13 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău și hotărârii din 02 aprilie 2018 a Judecătoriai Hîncești, sediul Central, cu remiterea cauzei spre rejudecare.

A susținut că la 19 decembrie 2018, în temeiul cererii din 14 noiembrie 2018 (f.d.140), a făcut cunoștință cu decizia din 13 noiembrie 2018.

În circumstanțele expuse, consideră că cererea de recurs a fost depusă în termen.

În motivarea recursului a indicat că, instanța de apel la pronunțarea deciziei contestate a încălcat normele de drept material și procedural, precum și a apreciat în mod arbitrar probele prezentate.

Recurentul a susținut că instanța de apel și prima instanță au ignorat faptul că contractul de donație contestat de reclamantul-recurent a fost autentificat de notarul Victor Bicec, care nu a fost atras în proces, existând riscul afectării drepturilor și intereselor acestuia prevăzute de art. 56 CPC și totodată pentru a depune explicații cu referire la circumstanțele cauzei.

A susținut că instanța de apel în dispozitivul deciziei din 13 noiembrie 2018 s-a expus asupra respingerii apelului înaintat de Vasilii Covrig, fără a se expune și asupra apelului declarat de avocatul Sergiu Criclivâi, eroare judiciară care nu poate fi corectată de instanța de recurs.

Prin referința depusă la data de 29 martie 2019 Ana Covrig, reprezentată de avocatul Nicolae Chiriac a solicitat respingerea recursului declarat de Vasilii Covrig ca fiind inadmisibil.

Examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de Vasilii Covrig, reprezentat de avocatul Sergiu Criclivâi, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că acesta este inadmisibil, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 433 lit. b) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul este depus cu omiterea termenului de declarare prevăzut la art. 434.

Prevederile art. 434 din Codul de procedură civilă stipulează că, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

În același context, în conformitate cu art. 100 alin. (1), coroborat cu art. 389 alin. (4) din Codul de procedură civilă, comunicarea eficientă a hotărârii judecătorești, prin alte mijloace care să asigure transmiterea textului cuprins în act, poate fi considerată publicarea acesteia pe pagina web a instanței judecătorești.

Cu toate acestea, pentru a evita un formalism excesiv, instanțele de judecată trebuie să țină cont de personalitatea celui ce contestă și dacă persoana interesată a fost reprezentată de o persoană cu studii în domeniul juridic sau de un avocat pe parcursul procedurilor judiciare.

Normele procedurale referitoare la termenele pentru căile de atac sunt, fără îndoială, menite să asigure buna administrare a justiției și respectarea, în special, a principiului securității juridice. Persoanele vizate trebuie să se aștepte ca aceste reguli să fie aplicate (cauzele Nicolae Popa versus România, 09 decembrie 2014, parag. 16, Tence versus Slovenia, 31 mai 2016, parag. 31). Mai mult, Curtea Europeană pentru Drepturile Omului a statuat că, în cazul în care termenul pentru o cale de atac ordinară este prelungit după o perioadă considerabilă de timp, o astfel de decizie poate încălca principiul securității juridice (cauzele Ponomaryov versus Ucraina, 03 aprilie 2008, parag. 41, Ustimenko versus Ucraina, 20 octombrie 2015, parag. 47).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție conchide că recursul declarat de Vasiliu Covrig, reprezentat de avocatul Sergiu Criclivîi, urmează a fi considerat inadmisibil din motiv că este depus cu omiterea termenului de declarare a recursului.

Instanța de recurs relevă că Vasiliu Covrig a fost reprezentat, în cadrul ședinței de examinare a cererii de apel, de către avocatul Sergiu Criclivîi, care au participat la examinarea efectivă a cauzei, în special, a oferit explicații cu privire la fondul cauzei și au asistat la cercetarea înscrisurilor fapt stabilit conform procesului-verbal ale ședinței de judecată a instanței de apel (f.d.126-128).

Astfel, la 13 noiembrie 2018, dispozitivul deciziei contestate a fost pronunțat în prezența apelantului Vasiliu Covrig și reprezentantul acestuia, avocatul Sergiu Criclivîi, fiind definitiv și executoriu în acord cu art. 394 din Codul de procedură civilă.

La 14 noiembrie 2018, avocatul Sergiu Criclivîi a depus la Curtea de Apel Chișinău o cerere, prin care a solicitat eliberarea pentru a lua cunoștință cu procesul-verbal al ședinței de judecată și eliberarea deciziei motivate (f.d.140).

La 10 decembrie 2018, în termenul prevăzut de art. 389 alin. (4) din Codul de procedură civilă, instanța de apel a expediat în adresa lui Vasiliu Covrig copia deciziei integrale din 13 noiembrie 2018 (f. d. 141), în aceeași zi decizia fiind publicată pe pagina web a instanței judecătorești.

Tot materialele cauzei atestă că actul judecătoresc a fost recepționat la 11 decembrie 2018 de către avocatul Sergiu Criclivîi contra semnătură (f. d. 142).

La 18 februarie 2019 Vasiliu Covrig, reprezentat de avocatul Sergiu Criclivîi, a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel.

În cererea de recurs, reprezentantul recurentului a indicat că a luat cunoștință de decizia motivată a Curții de Apel Chișinău la 19 decembrie 2018.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție nu poate reține argumentul reprezentantului recurentului precum că decizia instanței de apel i-a fost comunicată la 19 decembrie 2018, or, materiale cauzei demonstrează contrariu, decizia contestată fiind recepționată personal de avocatul Sergiu Criclivîi la data de 11 decembrie 2018.

Cu toate acestea, anterior, la 10 decembrie 2018, decizia din 13 noiembrie 2018 a fost publicată pe pagina web a Curții de Apel Chișinău www.cac.instante.justice.md în termenul prevăzut de lege de 30 de zile de la pronunțarea dispozitivului deciziei.

În ceea ce privește plasarea hotărârilor judecătorești pe pagina web menționată, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție precizează că această modalitate este prevăzută expres în punctele 7-8 din Regulamentul privind modul de publicare a hotărârilor judecătorești pe portalul național al instanțelor de judecată și pe pagina web a Curții Supreme de Justiție, aprobat prin hotărârea nr. 658/30 din 10 octombrie 2017 a Consiliului Superior al Magistraturii. Potrivit acestor puncte, scopul existenței portalului național al instanțelor de judecată îl constituie susținerea unui mediu informațional virtual și accesibil pentru cetățeni. Informațiile publicate pe portalul național al instanțelor de judecată și pe pagina web a Curții Supreme de Justiție includ lista cauzelor fixate pentru judecare, hotărârile instanței de judecată, citațiile în fața instanței și alte informații relevante pentru justițiabili.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție notează că, potrivit unei jurisprudențe constante, instanțele de judecată publică, în mod sistematic, actele lor de dispoziție pentru o bună administrare a justiției. De altfel, o atare posibilitate de a aduce la cunoștință hotărârile judecătorești a fost completată prin Legea nr.17 din 05 aprilie 2018, care este aplicată din 01 iunie 2018. Or, după modificări, articolul 389 alin. (4) din Codul de procedură civilă prevede că decizia integrală se întocmește în termen de 30 de zile de la pronunțarea dispozitivului deciziei și se publică pe pagina web a instanței judecătorești.

La același capitol, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție remarcă că recurentul și avocatul lui nu au susținut că nu au fost conștienți de cerința de 2 luni pentru depunerea unei cereri de recurs.

În plus, un raționament aparte al instanței în susținerea poziției sale constă în faptul că recurentul-reclamant a fost reprezentat de către avocatul Sergiu Criclivîi, care este o persoană abilitată și calificată, conform art. 1 al Legii cu privire la avocatură, să pledeze și să acționeze în numele clienților lor, să practice dreptul, să apară în fața unei instanțe judecătorești sau să consulte și să reprezinte în materie juridică clienții lui. Astfel, acesta a fost în măsură să cunoască că toate hotărârile judecătorești, cu excepțiile prevăzute de Regulamentul sus – citat, sunt publicate pe portalul instanțelor de judecată. La fel, în virtutea funcției lui, el a știut cerințele articolului 434 din Codul de procedură civilă și modalitatea de publicare a hotărârilor, iar, după caz, trebuia să se aștepte ca aceste reguli să fie aplicate (a se vedea, *mutatis mutandis*, Henrioud vs Franța, 5 noiembrie 2015, parag. 61, Trevisanato, ibidem, parag. 45, Sturm, citată mai sus, parag. 40).

Având în vedere cele menționate supra, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată că termenul de declarare a recursului a început să curgă din 12 decembrie 2018 (data recepționării deciziei motivate) și a expirat la 11 februarie 2019.

Contrar celor stabilite, prezentul recurs a fost depus la data de 18 februarie 2019 (f.d. 145).

Deci, se atestă cu certitudine că prezentul recurs a fost depus de Vasiliu Covrig, reprezentat de avocatul Sergiu Criclivîi, în afara termenului legal prevăzut de art. 434 din Codul de procedură civilă, acesta fiind unul de decădere și nesusceptibil restabilirii, ceea ce condiționează declararea recursului ca fiind inadmisibil.

Se reiterează că o astfel de soluție este compatibilă cu respectarea standardelor înserate în Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, având în vedere că prelungirea nejustificată, chiar și cu o singură zi, a termenului pentru exercitarea recursului ar împiedica rămânerea irevocabilă, ca urmare a expirării termenului de atac, a hotărârii judecătorești emise în instanțele de fond și ar leza, în acest mod, principiul securității raporturilor juridice.

În aceeași ordine de idei, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează că situații similare au fost deja examinate în hotărârile Popov vs Moldova (nr. 2), (6 decembrie 2005, parag. 53), Melnic vs Moldova (14 noiembrie 2006, parag 40 și 41) sau Dacia S.R.L. vs Moldova (18 martie 2008, parag. 77), în care s-a constatat că, prin neaducerea vreunui motiv pentru prelungirea termenului de depunere de către pârâți a unui act procedural, instanțele judecătorești naționale au încălcat drepturile reclamantilor la un proces echitabil.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că cererea de recurs este depusă cu omiterea termenului de declarare a recursului, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia că în temeiul art. 433 lit. b) din Codul de procedură civilă, recursul declarat de către Vasiliu Covrig, reprezentat de avocatul Sergiu Criclivîi, urmează a fi considerat inadmisibil.

În conformitate cu art. 269-270, art. 431 alin. alin. (1) și (2), art. 433 lit. b), art. 440 din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Recursul declarat de Vasiliu Covrig, reprezentat de avocatul Sergiu Criclivîi, se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Mariana Pitic

judecătorii

Iurie Bejenaru

Nicolae Craiu